

امتحانات متمرکز عمومی (سطح ۲)

نیم سال اول ۹۵-۹۴

پایه چهارم ورودی بهمن
پایه پنجم باره وقت

مهر مدرسه

ردیف:		
نام و نام خانوادگی: ۱۰ صبح	نمره: ۲۰	مست: ۹۰ دقیقه
شماره یا نام مصحح اول	نمره بر عدد	نمره بر حرف
شماره یا نام مصحح دوم	نمره بر عدد	نمره بر حرف

کد آزمون:	۲۹۴۱/۲۵
تاریخ:	۱۳۹۴/۱۰/۱۹
عنوان:	اصول فقه ۳
کتاب:	دروس فی علم الاصول «حلقه ثانیه - آقای ایروانی»
موضوع:	از ابتدای دلیل شرعی غیر لفظی تا ابتدای اصول عملیه (ص ۱۶۳-۲۳۷)

نام و نام خانوادگی: نام پدر: کد طلایی: مدرسه علی: شهرتان: استان:

۱- کدام گزینه بر دلالت «ترک المعصوم علیه السلام لفعلی» اشاره دارد؟ ص ۱۶۳ س ۵

- الف. عدم وجوب
- ب. عدم حرمت
- ج. کراهت
- د. اباحت

۲- چه ویژگی در «سیره متشرعه» آن را از «اجماع» متفاوت می سازد؟ ص ۱۷۵

- الف. حجیت بر اساس احتمالات
- ب. وسایل اثبات وجدانی بودن
- ج. داشتن کاشفیت لمّی
- د. سلوک عملی بودن

۳- با کدام احتمال در روایات «من بلغ»، قاعده «تسامح در ادله سنن» اثبات می شود؟ ص ۱۸۹

- الف. الارشاد الی حکم العقل
- ب. جعل الحجیة لمطلق البلوغ
- ج. انشاء استحباب واقعی نفسی
- د. الوعد المولوی لمصلحة فی نفس الوعد

۴- به نظر شهید صدر (ره) مراد از «رأی» در روایت «من فسره [القرآن] برأیه فقد كفر» چیست؟ ص ۱۹۷

- الف. اعمال الحدس و الاستحسان
- ب. كشف القناع عن الظواهر
- ج. إمعان نظر فی الظواهر
- د. الحمل علی الظاهر

۵- قضایای عقلی «حقیقة الوجوب التخییری» و «استحالة الامر بالضدین فی الوقت الواحد» به ترتیب از کدام قسم هستند؟ ص ۲۰۲ س ۱۳

- الف. ترکیبی - ترکیبی
- ب. ترکیبی - تحلیلی
- ج. تحلیلی - ترکیبی
- د. تحلیلی - تحلیلی

۶- اگر کسی زراعت دیگری را برای انقاذ غریق تلف کند ولی بعد از اتلاف، غریق را نجات ندهد، در صورت امتناع اجتماع امر و نهی با چه

مبنایی «اتلاف» جایز است؟ ص ۲۲۷

- الف. قبول وجوب غیری در مقدمه موصله
- ب. قبول وجوب غیری در مطلق مقدمه
- ج. قبول وجوب غیری عقلی نه شرعی
- د. عدم قبول وجوب غیری مطلقا

۷- با توجه به اینکه شهید صدر (ره) مصب امضاء سیره را نکته مرکوزه در اذهان عقلاء می داند، دو ثمره مترتب بر این نظر را تبیین نمایید. ص ۱۶۶

۲- نمره

جواب: اولاً: عمل خارجی از آن جهت که ساکت (صامت) است، گاهی اوقات سکوت معصوم فقط بر جواز آن دلالت می کند اما اگر امضاء به آن نکته و منشأ ذهنی سیره تعلق بگیرد، به وسیله این امضاء، حکم تکلیفی و یا وضعی ثابت می شود. (۱ نمره) ثانیاً: عمل خارجی در عصر معصوم گاهی یک عمل ضیق با دائره محدود است. مانند حیزت که در عصر معصوم محدود به حیزت ماهی و امثال آن بوده است. اما دائره شمول ارتکاز و نکته ذهنی، وسیع تر از این موارد بوده است. (۱ نمره)

۸- چهار عامل موثر در حساب احتمالات «اجماع» را بنویسید. ص ۱۷۴ - ۲ نمره

جواب: این عوامل عبارتند از: ۱. کیفیت و نوع فقهای که بر یک حکم اتفاق کرده‌اند، از جهت علمیت و نزدیکی آن‌ها به عصر نصوص (عصر معصومین). (۰/۵ نمره)
۲. نوع مسئله؛ یعنی مسئله مورد نظر از جمله مسائلی است که انتظار می‌رود برای آن نص خاصی صادر شود یا از تفصیلات و تفریعات است. (۰/۵ نمره) ۳. مبتلا به بودن مسئله؛ زیرا مبتلا به بودن موجب می‌شود حکم شرعی آن شایع باشد، بنابر این اطمینان حاصل می‌شود که حکم آن، مورد اتفاق جمیع بوده است. (۰/۵ نمره) ۴. ارتباط داشتن فتوای اجماع‌کنندگان به مدارک سست و بی‌اساس؛ زیرا قوت و ضعف احتمال استناد فتواها به مدارک ضعیف، با توجه به آن‌چه از سخنان ایشان فهمیده می‌شود، دارای تأثیر بسزایی در این مجال است. (۰/۵ نمره)

۹- با توجه به عبارت «ان مجيء الفاسق بالنبا شرط محقق للموضوع لانه هو الذي يحقق النباء...» اشکال مطرح شده را به استدلال بر «حجیت خبر واحد» تبیین کرده، جواب صاحب کفایه (ره) را بنویسید. ص ۱۸۰ و ۱۸۱ - ۲ نمره

جواب: اشکال: بر استدلال به آیه نبا اشکال شده است که شرط در این جمله شرطیه، مثبت موضوع است. (شرط محقق موضوع است) زیرا مجيء به خبر است که نبا را ثابت و محقق می‌کند و همان طور که در بحث مفهوم گذشت، اگر شرط در جمله شرطیه برای تحقق موضوع آورده شود، جمله شرطیه مفهوم نخواهد داشت. (۱ نمره)
پاسخ صاحب کفایه: این اشکال زمانی تام و کامل است که فرض شود موضوع، نبأ و شرط مجيء فاسق است؛ اما اگر گفته شود: موضوع، الجائی بالنبا - آورنده خبر - است و شرط آن «فسق» است. در این صورت آیه در حکم این است که بگوئیم: اگر آورنده خبر فاسق باشد، تبیین واجب است. در این صورت شرط، محقق و مثبت موضوع نیست. (۱ نمره)

۱۰- در بحث حجیت ظهور، موضوع حجیت، ظهور تصویری است یا تصدیقی؟ ضمن توضیح نقش ظهور تصویری را تبیین کنید. ص ۱۹۳ - ۲ نمره

جواب: موضوع حجیت، ظهور تصدیقی است، زیرا معنای حجیت ظهور، اثبات مراد و مقصود متکلم به وسیله کلام می‌باشد و آن‌چه از مقصود متکلم پرده برمی‌دارد، ظهور تصدیقی است. (۱ نمره) اما دلالت تصویری، صرفاً مجرد خطور دادن و تصور معنا می‌باشد، لذا کاشف از چیزی نیست تا در اثبات آن حجت باشد. بله ظهور تصویری وسیله‌ای برای تعیین مراد تصدیقی است. زیرا ظاهر کلام این است که ظهور تصویری با مراد تصدیقی مطابق است. بنابر این ظهور تصویری وسیله و ابزار برای تعیین ظهور تصدیقی که موضوع حجیت است، می‌باشد؛ نه این که ظهور تصویری، به صورت مستقیم موضوع حجیت باشد. (۱ نمره)

۱۱- «واجب معلق» را با ذکر مثال تبیین نموده، امکان این واجب منوط به امکان چیست؟ ص ۲۱۳ - ۲ نمره

جواب: آیا ممکن است ابتدای زمان وجوب، بر زمان واجب مقدم شود، با توجه به این که وجوب در زمان واجب استمرار و بقاء داشته باشد؟ مانند حج که بر مستطیع واجب است و زمان آن از ظهر روز عرفه است؛ اما زمان وجوب از زمان تحقق استطاعت که گاهی مدت زمان زیادی قبل از روز عرفه محقق می‌شود و تا روز عرفه که زمان واجب است، استمرار دارد. برخی از اصولیین معتقد شده‌اند که چنین تقدمی ممکن می‌باشد؛ و واجب را در این صورت واجب معلق نامیده‌اند. (۱/۵ نمره) امکان این واجب منوط به امکان شرط متأخر می‌باشد. (۰/۵ نمره)

۱۲- مراد از «تخیر عقلی» و «تخیر شرعی» را با ذکر مثال بیان کرده، سه خصوصیت تخیر شرعی را ذکر نمایند. ص ۲۲۰ - ۲ نمره

جواب: تخیر عقلی: گاهی وجوب به یک عنوان کلی تعلق می‌گیرد؛ مانند «صل» زیرا واجب، طبیعی «صلاة» است و عقل در تطبیق آن به صلاة در مسجد یا صلاة در خانه، حکم به تخیر می‌کند. در اصطلاح به این تخیر، تخیر عقلی می‌گویند؛ زیرا فقط عقل است که حکم به تخیر مذکور می‌کند، نه این که خطاب شرعی بر آن دلالت داشته باشد. (۰/۷۵ نمره) تخیر شرعی: گاهی وجوب به بدل‌ها تعلق می‌گیرد؛ مانند زمانی که گفته می‌شود «صل أو اعتق رقبة» در اصطلاح به این نوع تخیر، تخیر شرعی گفته می‌شود، به این اعتبار که خطاب شرعی متعرض بیان شده است. (۰/۵ نمره) خصوصیات تخیر شرعی: ۱. اگر مکلف یکی از افراد را انجام دهد ممتثل و مطیع محسوب می‌شود. ۲. اگر مکلف تمام افراد را ترک کند، عاصی و گناهکار محسوب می‌شود؛ اما ترک همه افراد واجب تخیری، یک معصیت حساب می‌شود و یک عقاب دارد. ۳. اگر مکلف تمام افراد را یکباره با هم انجام دهد، امتثال محقق می‌شود. (۰/۷۵ نمره)

۱۳- در صورت کفایت تعدد عنوان در تعدد متعلق، «اجتماع امر و نهی» جایز است یا ممتنع؟ چرا؟ ص ۲۲۴ - ۱ نمره

جواب: برخی قائلند: تعدد عنوان و تعایر آن‌ها برای تعدد متعلق‌ها کفایت می‌کند، زیرا احکام به عناوین تعلق می‌گیرند و عناوین هم متعدّدند و احکام به وجود خارجی تعلق نمی‌گیرند تا اشکال شود و گفته شود؛ وجود خارجی، واحد است. [بلکه برخی قائلند: وجود خارجی نیز متعدّد است؛ زیرا تعدد عنوان، کاشف از تعدد وجود می‌باشد. برای مثال غصب همان‌طور که از حیث عنوان با نماز مغایر است از حیث وجود نیز با آن مغایر است هر چند که وجود صلاة و وجوب غصب در هم تنیده شده است و در عالم خارجی تمایز بین آن‌ها نیست.] اگر این استدلال تام و کامل باشد، جواز اجتماع امر و نهی، واضح است.

۱۴- دو خصوصیت وجوب غیری را با دلیل تبیین نمایند. ص ۲۲۶ و ۲۲۷ - ۲ نمره

جواب: وجوب غیری خصوصیتی دارد؛ از جمله: ۱. مخالفت با وجوب غیری استحقات عقاب ندارد، ولی مخالفت با وجوب نفسی استحقات عقاب دارد؛ زیرا استحقات عقاب، تنها به این جهت ثابت می‌شود که ترک واجب مستلزم تقویت ملاک است و فرض این است که واجب غیری دارای ملاکی در مقابل ملاک واجب نفسی نیست. ۲. وجوب غیری محرکیتی مستقل در مقابل محرکیت وجوب نفسی ندارد. در نتیجه کسی که از امر نفسی تحرک‌پذیری ندارد، ممکن نیست که به جهت امر غیری در او تحرک ایجاد شود، زیرا تعلق اراده مولی به مقدمه، فقط به جهت رسیدن به ذی‌المقدمه است و بدون آن هیچ اراده‌ای برای مقدمه نمی‌باشد.

۱۵- حسن و قبح واقع در سلسله معلولات احکام را با مثال تبیین کرده، توضیح دهید آیا این حسن و قبح مستلزم حکم شرعی می‌باشند؟ ص ۲۳۴ - ۲ نمره

جواب: حسن و قبحی که در مرتبه متأخر از حکم شرعی واقع شده‌اند و با امتثال و عصیان حکم مرتبط هستند، مانند حسن وضو از آن جهت که امتثال برای امر شرعی است و قبح خوردن گوشت خرگوش از آن جهت که معصیت و نافرمانی حکم شرعی است. به این حسن و قبح «حسن و قبح واقع در سلسله معلولات احکام» گفته می‌شود. (۱ نمره) در این صورت، ممکن نیست که حسن و قبح، مستلزم حکم شرعی باشند. در غیر این صورت تسلسل لازم می‌آید زیرا مثلاً اگر حسن امتثال امر وضو، یک امر شرعی دیگری در پی داشته باشد اطاعت این امر نیز عقلاً حسن دارد. لذا لازم می‌آید که امر دیگری نیز ثابت شود و این روند ادامه خواهد داشت و تسلسل لازم می‌آید. (۱ نمره)